👩‍🏫 מהדורה למורה – שעות חובה – או שעות של לב?

טור דעה · כיתה ט' · חברה ומעורבות · מסלול רגיל

💡 מבנה הדף: פתיחה ← טקסט בפסקאות מסומנות ← חלק א' איתור (רמה א') ← חלק ב' הסקה, השוואה ומונח (רמה ב') ← חלק ג' טיעון ועמדה (רמה ג') ← משימת כתיבה ← כרטיס יציאה.

חלק א' – איתור מידע

1. כמה שעות חובה הוזכרו בהודעה על הלוח, ואיפה מתנדבת הכותבת (פסקה א')? · 60 שעות; בגן ילדים בשכונה.

2. על פי פסקה ד', ציינו שתי סיבות שבגללן לא לכל התלמידים יש אותם תנאים להתנדב. · שתיים מאלה: מטפלים באחים קטנים, עובדים כדי לעזור בבית, גרים רחוק ממקומות התנדבות.

3. מהו "פרויקט נתינה" לפי הצעת הכותבת (פסקה ה')? · לבחור צורך אמיתי בקהילה, לפעול בו לאורך זמן ולכתוב בסוף מה למדו.

חלק ב' – הסקה, השוואה ומונח

4. (הסקה) מדוע לדעתכם בחרה הכותבת לספר על הדרך שבה התחילה היא עצמה להתנדב? מה זה תורם לטיעון שלה? · כדי להביא דוגמה אישית ואמינה לכך ש"דחיפה קטנה" יכולה להוביל לאהבה אמיתית – ראיה לטענה שחובה יכולה לפתוח דלת.

5. (השוואה) השוו בין הטענה "שעון במקום לב" (פסקה ב') לבין הטענה "דלת שנפתחת" (פסקה ג'). מה כל אחת רואה בחובה? · בב' החובה פוגעת – הופכת נתינה למטלה ולחישוב; בג' החובה מועילה – מכניסה תלמידים שלא היו מגיעים, וחלקם נשארים.

6. (מונח) הסבירו את המשפט "כשאני בוחרת – אני מחויבת. כשבוחרים בשבילי – אני רק סופרת." מה ההבדל בין "מחויבות" לבין "חובה" לפי הכותבת? · חובה באה מבחוץ ומובילה לספירת שעות; מחויבות באה מבפנים, מבחירה אישית, ומובילה לאחריות ולהשקעה אמיתית.

חלק ג' – טיעון ועמדה

7. האם לדעתכם התנדבות צריכה להיות חובה בבית הספר? הביעו עמדה, נמקו, והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטור או מניסיונכם. · תשובה פתוחה: עמדה ברורה + נימוק + ראיה (למשל "דלת שנפתחת", "שעון במקום לב", תלמידים בלי זמן, פרויקט נתינה).

משימת כתיבה – מה בודקים

8. כתבו טור תגובה קצר (8–10 שורות) לכותבת: הסכימו או התווכחו עם ההצעה שלה, והציעו שיפור אחד משלכם. · פנייה לכותבת, עמדה ברורה, התייחסות להצעה, הצעה משלכם מנומקת, סיום.

📋 מחוון לתשובה הפתוחה (חלק ג')

4 – מצוין · עמדה ברורה בפתיחה; שני נימוקים הגיוניים; הוכחה או דוגמה מדויקת מן הטקסט (עם ציון פסקה); סיכום; לשון תקינה ומכבדת.

3 – טוב · עמדה ברורה; נימוק אחד מפותח היטב; דוגמה מן הטקסט או מן הניסיון; מבנה מסודר.

2 – חלקי · עמדה קיימת אך לא חדה; נימוק כללי; אין דוגמה או שהדוגמה אינה קשורה.

1 – בהתחלה · חוזר על הטקסט בלי עמדה, או עמדה בלי נימוק.

✏️ דף עבודה – 🤝 שעות חובה – או שעות של לב?

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

טור דעה · כיתה ט' · מסלול רגיל

💡 בבתי ספר רבים נדרשים התלמידים להתנדב מספר שעות קבוע במהלך התיכון. האם התנדבות שהיא חובה עדיין נחשבת התנדבות? בטור הדעה שלפניכם כותבת תלמידת ט' את עמדתה – וגם מתמודדת עם הטענות שמנגד.

טור דעה

🤝 שעות חובה – או שעות של לב?

הכותרת שהרגיזה אותי

א בשבוע שעבר נתלתה בלוח המודעות של השכבה הודעה: "תלמידי ט' – התחילו לחשוב על מקום ההתנדבות שלכם לשנה הבאה! 60 שעות חובה." מישהו כבר הספיק לצייר ליד המספר פרצוף עצוב. ואני, שמתנדבת כבר שנתיים בגן ילדים בשכונה, הרגשתי צביטה. אם זו חובה, האם זו עדיין התנדבות? הרי המילה "התנדבות" באה מהשורש נ־ד־ב, שממנו גם "נדיבות" – לתת מרצון, מהלב.

הטענה נגד: שעון במקום לב

ב מי שמתנגדים לחובה טוענים שהיא הורסת בדיוק את מה שהיא מנסה לבנות. כשסופרים שעות, התלמידים מתחילים לחשוב כמו פקידים: איפה הכי קל, איפה הכי קרוב, איך מסיימים מהר. "חברה שלי בחרה מקום רק כי אפשר להתנדב שם בישיבה מול מחשב," סיפרה לי מישהי מהשכבה. לפי הגישה הזאת, נתינה אמיתית חייבת להיות חופשית, אחרת היא הופכת למטלה נוספת ברשימה, כמו עבודה בהיסטוריה.

הטענה בעד: דלת שנפתחת

ג אבל ככל שחשבתי על זה, נזכרתי איך התחלתי בעצמי. גם אני לא קמתי בוקר אחד והחלטתי להתנדב. אמא של חברה שלי ביקשה עזרה בגן, הסכמתי בלי חשק, ותוך חודש הילדים חיכו לי ליד השער. לפעמים צריך דחיפה קטנה כדי לגלות משהו גדול. החובה פותחת דלת לתלמידים שלעולם לא היו חושבים להיכנס בה – ומי שנכנס, לפעמים נשאר.

ומה עם מי שאין לו זמן?

ד יש גם טענה שאסור להתעלם ממנה. לא לכולם יש אותם תנאים. יש תלמידים שמטפלים באחים קטנים אחרי הלימודים, יש שעובדים כדי לעזור בבית, ויש שגרים רחוק מכל מקום התנדבות. בשבילם, עוד שעות חובה הן עומס אמיתי. ובכל זאת, דווקא מהם אפשר ללמוד: גם טיפול באח קטן הוא נתינה. אולי צריך להרחיב את ההגדרה של מה שנחשב התנדבות, ולא לבטל אותה.

מה אמרו בשכבה

ה כדי לבדוק אם אני לבד במחשבות האלה, שאלתי עשרים תלמידים ותלמידות מהשכבה שתי שאלות. לשאלה "האם הייתם מתנדבים גם בלי חובה?" רק שבעה ענו "כן". אבל לשאלה "האם הייתם רוצים לבחור בעצמכם את מקום ההתנדבות?" כמעט כולם ענו "כן" בהתלהבות. זה לא מחקר מדעי, כמובן, אבל הוא לימד אותי משהו: הבעיה איננה הנתינה עצמה. הבעיה היא התחושה שמישהו אחר מחליט בשבילנו.

ההצעה שלי

ו אז מה אני מציעה? לא לבטל את הדרישה, אלא לשנות אותה. במקום לספור שעות, לבקש מכל תלמיד ותלמידה "פרויקט נתינה": לבחור צורך אמיתי בקהילה, לפעול בו לאורך זמן ולכתוב בסוף מה למדו. כך הבחירה נשארת שלנו, וגם האחריות. כשאני בוחרת – אני מחויבת. כשבוחרים בשבילי – אני רק סופרת.

סוף הטור, תחילת הדרך

ז בסוף, השאלה איננה אם ההתנדבות היא חובה או בחירה, אלא מה יקרה ללב שלנו במהלך הדרך. אני מקווה שבשנה הבאה, כשחברים שלי יתחילו את שעות החובה שלהם, מישהו מהם יגלה מה שאני גיליתי: שהשעון מפסיק לתקתק בדיוק ברגע שמתחילים ליהנות. ואז זה כבר לא חובה. זה פשוט חלק ממך. ואולי, בעוד כמה שנים, מישהו מהם יתלה בעצמו מודעה על הלוח – הפעם בלי פרצוף עצוב לידה.

📚 **מילים חשובות: התנדבות** – עבודה או עזרה שנותנים בלי תשלום · **נדיבות** – רצון לתת לאחרים בשמחה · **צביטה** – כאב קטן ופתאומי (כאן: בלב) · **מטלה** – משימה שחייבים לעשות · **עומס** – הרבה דברים לעשות בבת אחת · **מחויבת** – מרגישה אחריות ונאמנות למשהו · **פקיד** – עובד משרד (כאן: מי שעושה רק מה שצריך)

חלק א': איתור מידע (רמה א')

1. כמה שעות חובה הוזכרו בהודעה על הלוח, ואיפה מתנדבת הכותבת (פסקה א')?

2. על פי פסקה ד', ציינו שתי סיבות שבגללן לא לכל התלמידים יש אותם תנאים להתנדב.

3. מהו "פרויקט נתינה" לפי הצעת הכותבת (פסקה ה')?

חלק ב': הסקה, השוואה והבנת מונח (רמה ב')

4. מדוע לדעתכם בחרה הכותבת לספר על הדרך שבה התחילה היא עצמה להתנדב? מה זה תורם לטיעון שלה? (הסקה)

5. השוו בין הטענה "שעון במקום לב" (פסקה ב') לבין הטענה "דלת שנפתחת" (פסקה ג'). מה כל אחת רואה בחובה? (השוואה)

6. הסבירו את המשפט "כשאני בוחרת – אני מחויבת. כשבוחרים בשבילי – אני רק סופרת." מה ההבדל בין "מחויבות" לבין "חובה" לפי הכותבת? (מונח)

חלק ג': טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

7. האם לדעתכם התנדבות צריכה להיות חובה בבית הספר? הביעו עמדה, נמקו, והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטור או מניסיונכם.

💡 (תזכורת לכתיבת תשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה)

☐ כתבתי עמדה ברורה ☐ הוספתי נימוק הגיוני ☐ הבאתי הוכחה או דוגמה

משימת כתיבה

8. כתבו טור תגובה קצר (8–10 שורות) לכותבת: הסכימו או התווכחו עם ההצעה שלה, והציעו שיפור אחד משלכם.

🎟️ כרטיס יציאה

1. משפט אחד מן הטקסט שאני זוכר/ת: _____
2. שאלה שעדיין יש לי: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟